

- SALT II, TTBT (Threshold Test Ban Treaty) og PTBT (Partial Test Ban Treaty) er stadig ikke blevet ratificeret.

På den baggrund må man se frem til en meget vanskelig 3. gennemgangskonference til september. Visse lande vil måske gå så vidt som til at trække sig fra traktaten. NPTs artikel X tillader en sådan handling, hvis man mener, at NPT er blevet misligholdt.

NPT og et stop for atomprøvesprængninger

Da NPT trådte i kraft i 1970, var det en udbredt opfattelse, at et stop for atomprøvesprængninger (CTBT-Comprehensive Test Ban Treaty) var et minimum for en efterlevelse af NPTs artikel VI, ja en CTBT nævnes direkte i forordet til NPT. I dag, 15 år senere og omkring 700 atomprøvesprængninger flere, er et CTBT stadig ikke underskrevet.

Det er en udbredt opfattelse, at en CTBT nok repræsenterer det mest effektive enkeltstående middel i bestræbelserne på at få bremset atomoprustningen. Prøvesprængninger af kernevåben udgør en essentiel del af udviklingen af nye kernevåbenteknologier. En CTBT ville kunne bremse den udvikling, der nu er i gang mod nye generationer af kernevåbentyper.

Endvidere ville en CTBT have en afgørende indflydelse på andre landes muligheder for at udvikle egne kernevåbenarsenaler. Det er vanskeligt at forestille sig, at noget militær vil basere eventuelle kernevåbenarsenaler på våbentyper, der aldrig har været afprøvet.

En CTBT vil have en gunstig effekt på lande uden for NPT med henblik på at underskrive aftalen. Eksempelvis bekendtgjorde Argentina og Tanzania den 31. januar i år, at de ville overveje at underskrive NPT, hvis England, Sovjet og USA underskrev en aftale om at stoppe atomprøvesprængningerne.

Endelig ville en CTBT underskrevet af f.eks. England, Sovjet og USA betyde, at de andre prøvesprængningsnationer: Frankrig, Kina og Indien, ville befinde sig i en yderst isoleret situation.

CTBT - nuværende status

I 1963 underskrev England, Sovjet og USA en aftale om forbud mod prøvesprængning i havet, atmosfæren og det ydre rum. Denne aftale (PTBT - Partial Test Ban Treaty) har en CTBT som målsætning på samme måde som en CTBT er en del af målsætningen for NPT.

Op gennem 1960erne forhandlede England, Sovjet og USA om en CTBT, og i 1977 åbnede de en ny forhandlingsrunde med henblik på underskrivelse. Forhandlingerne opnåede betydelige fremskridt på de fleste punkter og resulterede i principaftaler på størstedelen af et traktatoplæg.

Imidlertid forværredes forholdet mellem Sovjet og USA i 1979, hvilket, sammenholdt med mislykkede forsøg på at ratificere SALT II, forhindrede en afslutning af en CTBT. Da de trilaterale CTBT-forhandlinger afsluttedes i 1980, udtalte alle parter, at det grundlæggende underbyggende arbejde var gjort, og at traktatoplægget var på kanten af en acceptabel form.

Den 19. juli 1982 bekendtgjorde USAs præsident, Reagan, at USA ikke ville opfølge forhandlingerne med Sovjet om en CTBT.

I juni 1984 vedtog det amerikanske senat en resolution med overvældende flertal: 77 stemmer mod 22. Resolutionen, der blev vedtaget i et republikansk domineret senat, opfordrede præsident Reagan til »øjeblikkeligt at genoptage CTBT-forhandlingerne med Sovjet«. En resolution med nøjagtig samme ordlyd er netop nu til behandling i repræsentanternes hus.

Den 15. april 1985 bekendtgjorde Sovjet gennem sin ambassadør i USA, Anatolij Dobrynin, at Sovjet var indstillet på at indføre et moratorium for sine atomvåbenprøvesprængninger gældende fra den 6. august 1985 - 40-årsdagen for Hiroshimas ødelæggelse, hvis forslaget kunne støttes af andre prøvesprængningsnationer.

Senere i 1985 behandles en Amendment til det amerikanske Energiministeriums (DoE) Authorisation Bill for 1986 samt/eller det amerikanske Energiministeriums Appropriation Bill for 1986, som vil tilbageholde økonomiske midler til det amerikanske atomprøvesprængningsprogram indtil en CTBT er forhandlet, forudsat at Sovjet ligeledes afholder sig fra at foretage atomprøvesprængninger.

Baggrund for forslaget

I 1995 skal underskriverne af NPT overveje, hvorvidt de vil genunderskrive aftalen. Supermagterne har misvedligeholdt NPT ved ikke at efterleve deres forpligtelser under artikel VI. Dette, mere end noget andet, er en trussel mod NPTs fremtid.

Hvis England og USA overtales til at følge Sovjets eksempel og iværksætte et moratorium for atomprøvesprængninger gældende fra den 6. august 1985 indtil en CTBT er forhandlet, vil det